

Tiedote, julkaisuvapaa 28.3.2019 klo 14

Pyhäjärven suojelija 2019

Pyhäjärven suojelija 2019 on pitkän linjan kansanedustaja Timo Kalli. Kalli on mahdollistanut Pyhäjärven hoitokalastuksen jatkumisen ja sen vaikutusten seurannan pitkäaikaisen valtionrahoituksen. Tämä on ollut Pyhäjärven vedenlaadun turvaamisen kannalta erittäin tärkeää.

Kalastuksen vaikutus Pyhäjärven vedenlaatuun tunnetaan hyvin ja hoitokalastus onkin ollut ulkoisen ravinnekuormituksen pienentämisen ohella suojelutyön tukipilari. Pyhäjärvellä hoitokalastus on kytkeytynyt poikkeuksellisella tavalla ammattikalastukseen, muikun ja siian tehokas kalastus piti järven pitkään kunnossa. Ravinnepitoisuuksien noustua 1990-luvulla havahduttiin siihen, että myös muiden lajien kalastus olisi kuitenkin tarpeen ja Pyhäjärven suojeluohjelman käynnistyttyä 1995 toimenpidelistalla oli myös hoitokalastus. Vuosina 1995-2001 hoitokalastusta rahoittivat Pyhäjärven suojeluohjelma ja Pyhäjärven kalastusalue, rahaa koottiin myös ranta-asukkailta. 2000-luvun alussa avautui mahdollisuus hakea hoitokalastukseen mittavaa EU:n hankerahoitusta ja 2002 käynnistyi suojeluohjelman koordinoima ja paikallisten ammattikalastajien toteuttama Pyhäjärven hoitokalastushanke, jota rahoittivat EU:n lisäksi suojeluohjelma ja kalastusalue. Hankerahoitusta oli saatavilla vuoteen 2007 ja hoitokalastuksen tulokset olivat hämmästyttävän hyviä. Eksponentiaalinen kasviplanktonbiomassan kasvu saatiin pysäytettyä ja vedenlaatu parani selvästi.

Muualla Suomessa samaan aikaan rahoitetut suuret hoitokalastushankkeet eivät olleet onnistuneet yhtä hyvin ja kansallisesti tehtiin poliittinen linjaus, jonka mukaan hoitokalastushankkeiden rahoitusta ei enää jatkettu. Pyhäjärvellä päätös otettiin vastaan järkytyksellä – kaikilla mittareilla huiman hienon onnistumisen jälkeen olimme olleet varmoja rahoituksen jatkumisesta. 2008 hoitokalastuksella ei ollut rahoitusta, samaan aikaan koettiin ilmastomuutoksen ensi kosketus: järvi jäi käytännössä ilman kunnollista jääpeitettä jättäen muikut ja siiat järveen ja ulkoinen ravinnekuormitus oli korkeampi kuin koskaan aiemmin mittaushistoriassa. Järvi reagoi nopeasti ja kasviplanktonbiomassa nousi taas ennätyskorkeaksi. Hoitokalastushankkeilla saavutettu onnistuminen näytti mitätöityvän vuodessa.

2009 hoitokalastukselle koottiin kuitenkin paikallinen hätärahoitus, johon osallistuivat suojeluohjelman ja kalastusalueen lisäksi alueen kunnat. Hanke- ja valtionrahoituksen hanat pysyivät edelleen kiinni eikä ministeriössä lämmenty Pyhäjärven avunpyynnöille. Pyysimme epätoivoisesti apua myös paikallisilta

kansanedustajilta ja yllättäen apu löytyikin sitä kautta. Vuonna 2010 Timo Kalli onnistui järjestämään Pyhäjärven hoitokalastukselle ensimmäisen valtion rahoituksen. Rahoitus jatkui katkeamatta vuoteen 2017, vaikka sen määrä vaihteli eri vuosina ja joskus sen saanti oli viimeiseen saakka epävarmaa. Tämä rahoitus on kuitenkin ollut aivan keskeistä Pyhäjärven suojelutyössä. Timo Kalli teki valtavan paikallisen uroteon pelastamalla Pyhäjärven hoitokalastuksen rahoituksen kriittisessä vaiheessa, jossa nyt pitkään näkemämme hyvä vedenlaadun kehitys olisi voinut kääntyä aivan eri suuntaan.

Valtion rahoitus on antanut työrauhan Pyhäjärven kalastuksen kehittämiseksi ja sopeutumiselle ilmastonmuutokseen. Vuonna 2008 ja 2010-luvulla monta kertaa koettu lyhentynyt jääpeitteinen aika ja heikentynyt jään laatu ovat pakottaneet kalastuselinkeinoon sopeutumaan muutokseen. Talvikalastuksen rinnalle on kehitetty menestyksekkäästi avovesipyyntiä ja tällä hetkellä suurin osa saaliista tulee jo avovesikaudella. Myös järvikalan kaupallinen menekki on parantunut voimakkaasti viime vuosina ja tällä hetkellä Pyhäjärven särki käytetään Apetitin ja Kolvaan kalan tuottaman järvikalapihvin raaka-aineeksi. Olemme hyvin lähellä tilannetta, jossa hoitokalastus rahoittaa kokonaan itsensä. Tätä kaupallisesti kannattavan hoitokalastuksen mallia jalkautetaan tällä hetkellä myös valtakunnallisesti, kun Pyhäjärvi-instituutilla on käynnissä hallituksen kärkihanke Tanakka – taloudellisesti kannattavan hoitokalastusmallin pilotointi ja jalkauttaminen.

Myös vuodella 2019 on myönnetty valtion rahoitusta, joka mahdollistaa etenkin niiden lajien pyynnin, joiden menekin edistäminen on vielä kesken. Erityisen tärkeää on, että näillä varoilla voimme myös seurata kalastuksen ekosysteemi- ja vedenlaatuvaikutuksia tässä tilanteessa jossa sekä ilmasto että kalastus ovat muutosten kourissa.

Timo Kalli Pyhäjärven suojeluohjelman järjestämässä hoitokalastuksen tiedotustilaisuudessa vuonna 2011.

Kuumeus ja kuivuus piinasivat Pyhäjärveä vuonna 2018

Pyhäjärven vedenlaatuun ja kuormitukseen vaikuttivat vuonna 2018 poikkeuksellinen kuivuus ja kuumeus. Yläneen- ja Pyhäjoen virtaamat olivat vuonna poikkeuksellisen pienet (kuva 1). Tammikuussa ja huhtikuussa oli talvisateiden ja lumen sulamisen aiheuttamaa virtaamaa, muuten joet olivat hyvin kuivina.

Kuivuuden myötä jokien Pyhäjärveen tuomat kokonaisfosfori- ja kokonaistypipikuormitukset olivat vuonna 2018 keskitason alapuolella pitkän aikajakson keskiarvoihin verrattuna. Yläneenjoen viime vuoden fosforikuormitus oli 4,9 tonnia ja Pyhäjoen 1,2 tonnia (kuva 2a ja b). Keskimäärin Yläneenjoesta tuli vuosina 1980–2017 8,7 tonnia ja Pyhäjoesta 1,8 tonnia fosforia vuodessa. Yläneenjoen tuoma typipikuormitus vuonna 2018 oli 120 tonnia ja Pyhäjoen 41 tonnia. Pitkän aikavälin (1980–2017) keskiarvo on Yläneenjoen osalta 164 tonnia ja Pyhäjoen osalta 43 tonnia.

Pyhäjärven vedenpinta on jo parin vuoden ajan ollut keskimääräistä alhaisempi. Syksyllä 2017 vedenpinta nousi, mutta erittäin kuivan alkuvuoden ja kuumien kesän jälkeen vedenpinta laski voimakkaasti heinäkuun 2018 jälkeen ja se pysyi erittäin alhaalla koko loppuvuoden (kuva 3). Pohjavesien taso laski alhaiseksi koko Lounais-Suomessa.

Kesä 2018 oli mittaushistorian kuumien, Pyhäjärven veden lämpötila nousi paikallisesti yli 25 asteen, joka on mm. muikulle tappava. Elokuussa havaittiin tutkimushistorian ensimmäinen kuumeuden aiheuttama muikkujen kalakuolema Pyhäjärvellä.

Vaikka kuuma kesä oli erittäin haasteellinen veden laadun kannalta, Pyhäjärven veden laatu ja järven virkistyskäyttöarvo olivat vuonna 2018 pääsääntöisesti vähintään kohtuullisia. Avoimilla paikoilla vesi oli kirkasta ja hyvälaatuista, mutta eteläpäässä runsas kasviplankton samensi veden ja häiritsti virkistyskäyttöä. Kasviplanktonbiomassa kasvoi etenkin syksyä kohden suureksi, mutta varsinaisia levien pintakukintoja ei silti havaittu.

Hankevalmistelussa huomio maan kasvukunnossa

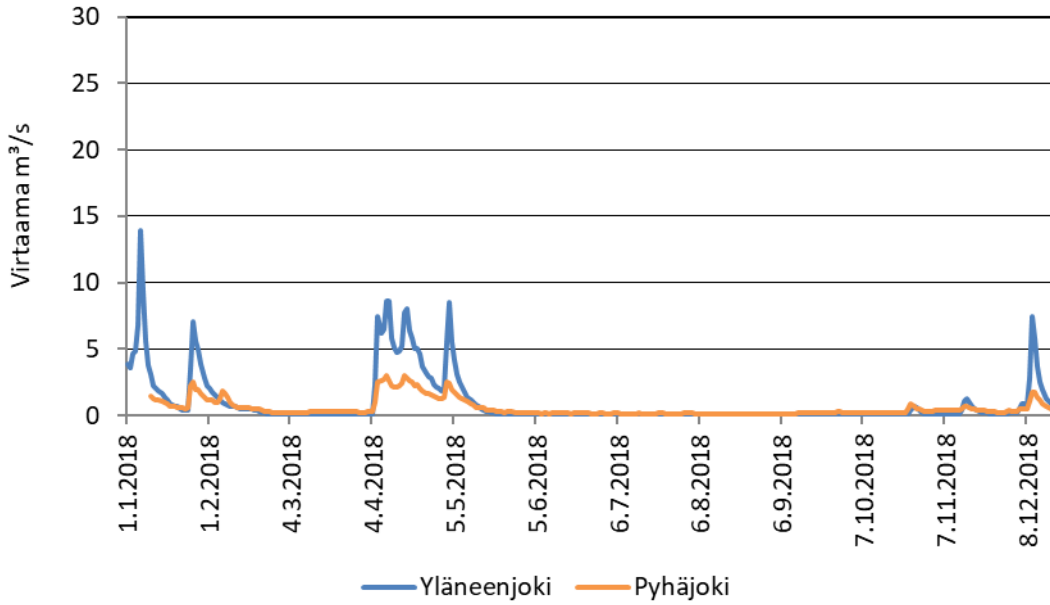
Pyhäjärven veden laadun suurin yksittäinen uhkatekijä on edelleen liian suuri ulkoinen kuormitus. Siksi kuormituksen vähentäminen on myös suojeleohjelman tärkein toimenpide. Ilmastonmuutos tuo suojeleohjelmaan suuria haasteita, kuten talviaikaisen ravinnekuormituksen kasvun ja sään ääri-ilmiöt tulvineen ja kuivine jaksoineen. Näihin haasteisiin sopeutumisessa keskeiseksi asiaksi nousee maan hyvä kasvukunto, joka varmistaa sekä ravinteiden että veden pidättymisen maaperässä. Maan kasvukuntoa voidaan parantaa mm. lisäämällä maaperään hiiltä viljelytekniisin menetelmin, jolloin maatalous voi edistää osaltaan myös ilmastonmuutoksen torjuntaa toimimalla hiilinieluna. Vuonna 2018 tämä huomioitiin suojeleohjelman toimien suunnittelussa ja valmisteltiin maan kasvukunnon parantamiseen tähtäävä uusi hankepari, joiden rahoitus ratkeaa keväällä 2019.

Lisätietoja:

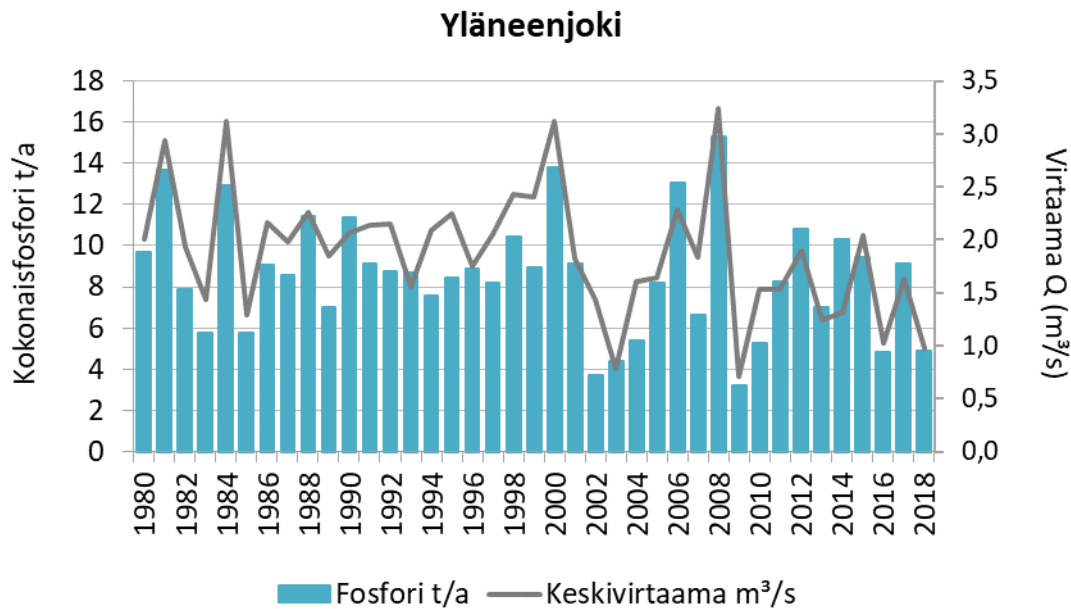
Tutkimuspäällikkö Anne-Mari Ventelä, puh. 050 370 2919

Toiminnanjohtaja Teija Kirkkala, puh. 050 343 0432

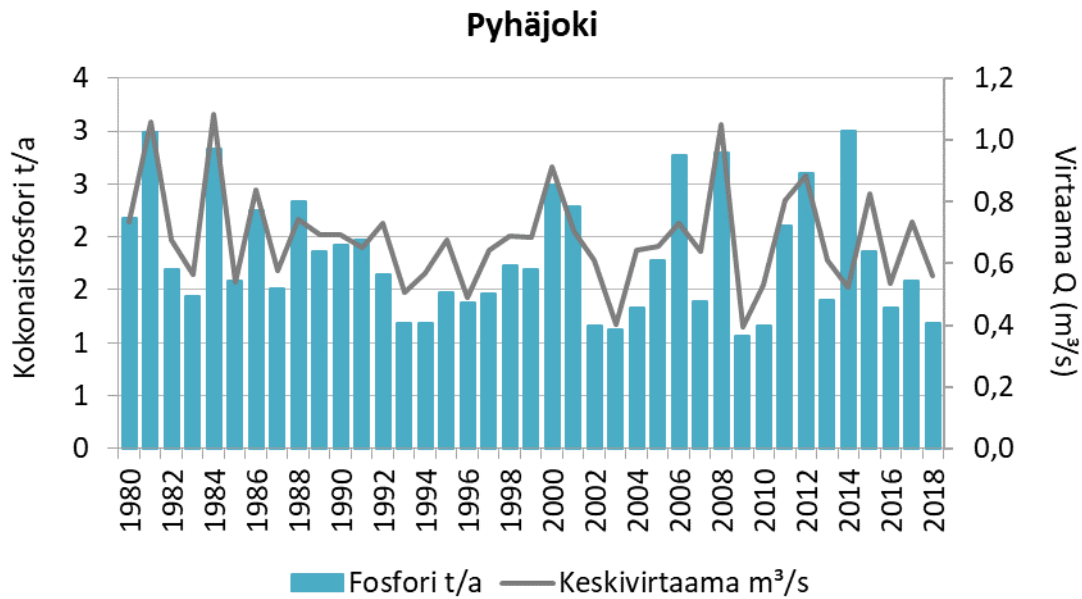
Kuvat:

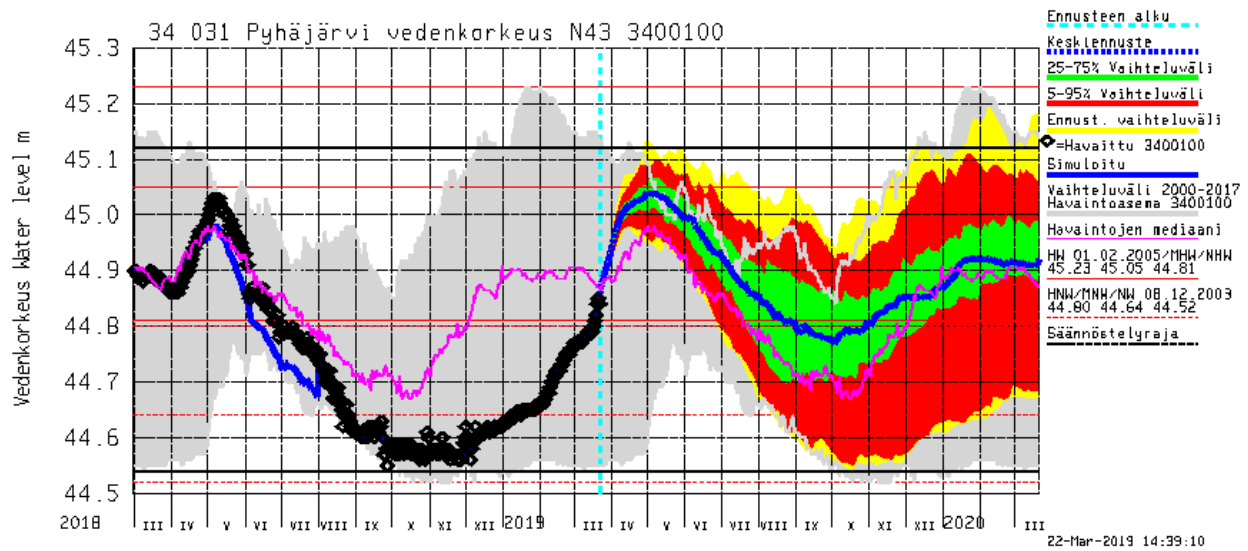
Kuva 1. Yläneen- ja Pyhäjoen virtaama vuonna 2018.

Kuva 2a. Yläneenjoen vuotuinen fosforikuormitus ja virtaama 1980–2018.

Kuva 2b. Pyhäjoen vuotuinen fosforikuormitus ja virtaama 1980–2018.

Kuva 3. Pyhäjärven veden pinnankorkeus, lähde Tulvakeskus/SYKE:n vesistöennusteet.